»Trdni kamni« *naše vere*

Priloga župnijskemu listu

»Krščansko slovo od zemeljskega življenja – vera, zakramenti in dobre ter lepe navade ob smrti«

Smrt in minljivost – resničnost našega življenja

Današnja družba misel na smrt in minljivost pogosto odriva na stran ali jo celo zavestno izključuje iz svojega vsakdana. Smrt je danes pogosto razumljena kot znamenje poraza medicine, zato jo marsikdo doživlja kot nekaj, kar bi bilo najbolje odpraviti oziroma o čemer ne bi smeli govoriti.

Vendar je smrt neizogibno dejstvo našega zemeljskega bivanja. Vsak človek, ki se spočne, bo nekoč umrl in s tem se bo njegovo zemeljsko življenje končalo. Nekdo bo umrl v visoki starosti, drugi v naročju mladosti. Enemu bodo postopoma pojemale moči, drugega bo premagala huda bolezen, nekateri pa bodo tragično preminuli v različnih nesrečah.

Danes bi kdo takšno razmišljanje označil za pesimistično ali celo črnogledo. Za nas kristjane pa je pomembno, da se zavedamo svoje minljivosti. Ne le zaradi nas samih, temveč tudi zaradi naših bližnjih in navsezadnje zaradi vsakega človeka. Zavedanje minljivosti nas namreč ne vodi v obup, ampak nas vabi, da življenje živimo bolj polno, odgovorno in v zavesti, da je naše zemeljsko življenje pot proti večnosti.

Kako se dobro pripraviti na smrt?

Na smrt se pripravljamo vse življenje. Zato smo povabljeni, da vsak dan molimo za srečno zadnjo uro.

To ne pomeni, da bomo ob umiranju nujno brez bolečin ali strahu, temveč da bomo, če bo le mogoče, pripravljeni na srečanje z Bogom. Prosimo za milost, da bi v zadnjih trenutkih svojega življenja lahko prejeli zakramente svete spovedi, bolniškega maziljenja in svete popotnice (svetega obhajila). Tako bomo okrepljeni z močjo zakramentov svojo dušo izročili Stvarniku.

Če nimamo možnosti prejeti zakramentov, a se zavedamo, da se bliža trenutek smrti, je prav, da molimo kesanje in se z zaupanjem izročamo Božjemu usmiljenju. Pri tem nam je lahko v pomoč tudi molitveni vzklik: »Jezus, Marija in Jožef, stojte mi ob strani v moji zadnji uri.«

Kdaj poklicati duhovnika?

Zelo pomembno je, da duhovnika pokličemo pravočasno, dokler je bolnik še pri zavesti in lahko prejme zakramente svete spovedi, obhajila in bolniškega maziljenja. Ne čakajmo do zadnjega trenutka!

To je še posebej pomembno pri bolnikih z demenco. Dokler človek še razume pomen zakramentov in izraža željo po njihovem prejemu, mu to omogočimo. Ko tega zavedanja ni več, svete spovedi ni več mogoče opraviti, sveto obhajilo pa mu zadrži. Lahko pa prejme bolniško maziljenje.

Tudi nezavestnemu bolniku lahko podelimo bolniško maziljenje. Če se zaradi svojega stanja ne more spovedati, mu lahko ta zakrament pod določenimi pogoji prinese tudi odpuščanje grehov.

Vendar ne pozabimo: bolniško maziljenje ni namenjeno samo umirajočim, ampak tudi bolnikom in ostarelim, ki so zaradi bolezni ali starosti v resni nevarnosti.

Prva odgovornost za zakramente je na nas samih, mi moramo prositi za zakramente, šele nato je odgovornost na domačih ali na ustanovi, da nam jih ustrezno ponudijo in zagotovijo.

Kako pripravimo prostor za obisk duhovnika?

Na mizo pogrnemo bel prt, nanjo postavimo blagoslovljeno vodo, dve sveči in križ z razpelom. Dobro je, da ima bolnik tudi sicer na vidnem mestu tudi osebni križ ter druge svete podobe, zlasti podobo Device Marije. Tako se lahko z očmi in srcem obrača k svetim znamenjem, ob njih moli in se v zaupanju izroča Božjemu varstvu.

Tudi če bolnik ne more več govoriti ali dejavno sodelovati, mu lahko bližnji s tiho molitvijo, petjem znanih pesmi in branjem Božje besede pomagajo doživljati bližino Boga.

Kakšen je krščanski način pokopa?

Kristjani smo od nekdaj posebno spoštovanje izkazovali telesu pokojnega. Redna oblika krščanskega pokopa je pokop telesa v krsti. Takšno spoštovanje izhaja iz naše vere, da človeško telo ni zgolj minljiva lupina, ampak je del

človekove osebnosti in dostojanstva, ker je s krstom postalo svetišče Svetega Duha, to pa je okrepljeno tudi z drugimi zakramenti. Verujemo tudi v vstajenje telesa in večno življenje.
Katoliška Cerkev danes tolerira tudi upepelitev, če ni izbrana iz razlogov, ki bi nasprotovali krščanskemu nauku (nihilizem, obup, izključevanje vstajenje mesa). Vendar priporoča, da se ohranja slovo od telesa pred upepelitvijo.
Raztros pepela ni v skladu s katoliškim razumevanjem spoštljivega ravnanja s posmrtnimi ostanki. Zato Cerkev takšne oblike slovesa ne dovoljuje, prav tako duhovnik ne sme sodelovati pri samem dejanju raztrosa, kljub temu, da Cerkev moli in prosi za vse.

Katere so lepe in dobre slovenske krščanske navade ob smrti?

Dobre in lepe navade nam pomagajo pri žalovanju. Žalujočim dajejo možnost, da se od pokojnega poslovijo na oseben in spoštljiv način, hkrati pa širši skupnosti omogočajo, da se zave, da je smrt obiskala družino in da ta potrebuje bližino ter podporo.
Ob smrti v družini običajno **prižgemo svečo**, lahko tudi nagrobno ob mrliču. Pogosto postavimo svečo ali drugo znamenje tudi na okensko polico kot znamenje, da je to hišo obiskala smrt.
Lepo in spoštljivo je, da pokojnega primerno uredimo in mu **v roke položimo rožni venec**. Ob njem se lahko zberejo svojci, prijatelji in sosedje ter skupaj molijo. Molitev ob pokojniku je dragocena oblika slovesa, saj nas povezuje v veri, upanju in ljubezni.
Tudi ob tragičnih in bolečih smrtih so lahko te preproste navade v veliko pomoč pri žalovanju in premagovanju prvega šoka. Pomagajo nam, da se od pokojnega poslovimo, izrazimo svojo žalost in se postopoma soočimo z izgubo.
Naslednja lepa krščanska navada je **bedenje ob pokojniku.** To je priložnost, da se od rajnega poslovijo tudi širši krog sorodnikov, prijateljev, sosedov in znancev. Včasih je pokojnik doma ležal več noči, danes pa je žal vse pogosteje, da bedenje traja le en večer ali pa ga sploh ni. Običajno duhovnik na predvečer pogreba pride k svojcem in z zbranimi opravi molitev za rajnega. To je dragocena priložnost za skupno molitev, pa tudi za osebno pripravo na slovo. Domači in sorodniki so ob tej priložnosti povabljeni, **da pristopijo tudi k zakramentu svete spovedi**. Posebej naj ob tem premislijo, kako so živeli s pokojnim, ali so ostale kakšne zamere, neizrečene besede ali nerazrešeni odnosi. Bedenje ob pokojniku ni namenjeno samo molitvi, ampak tudi medsebojnim pogovorom, obujanju spominov in pripovedovanju o življenju rajnega. Prav v takšnih trenutkih lahko znova odkrijemo, koliko dobrega je pokojni storil, kako je zaznamoval življenja drugih in kaj vse nam je zapustil.

Lepo je, če ob pogrebu sovaščani, prijatelji ali domači poleg lepega in spoštljivega pogrebnega nagovora, ki izpostavi dobre lastnosti in življenje pokojnega, **spregovorijo tudi o odpuščanju**. V imenu pokojnega lahko prosijo za odpuščanje, če je koga prizadel, hkrati pa svojce in navzoče povabijo, naj tudi sami pokojnemu odpustijo morebitne zamere, bolečine ali krivice, ki so nastale v času skupnega življenja.

Tudi **cvetje in sveče** so lepa znamenja spoštovanja, hvaležnosti in ljubezni do pokojnega. Vendar naj bodo uporabljeni v zmerni meri. Namesto pretiranega poudarjanja zunanjega blišča je lepo spodbuditi svojce in druge, da ob smrti darujejo za **svete maše za rajnega, za dobrodelne namene** ali za druga **dobra dela**.

Najpomembnejše je zaupanje v Božje usmiljenje

Če katero od navad opustimo zaradi različnih okoliščin ali jo pozabimo, ni konec sveta. Pomembno je, da tiste navade, ki jih poznamo in ohranjamo, izvajamo v pravi veri in z iskrenim prepričanjem, da je Bog navzoč tudi v trenutkih smrti in žalovanja. Krščansko slovo ni stvar zunanjih običajev, ampak izraz naše vere v vstajenje in večno življenje. Ob smrti naših bližnjih se zato ne ustavljamo samo ob bolečini izgube, ampak se z zaupanjem obračamo k Bogu, ki je gospodar življenja in smrti.

Verjetno se mnogi ne čutijo dovolj močne, da bi sami spremljali umiranje in slovo svojih bližnjih. Danes imamo tudi v Sloveniji terenske paliativne time, ki pomagajo umirajočim in so v oporo svojcem. Tudi sami se lahko po ustrezni pripravi pridružimo kot prostovoljci ter s svojo navzočnostjo in bližino pomagamo umirajočim in njihovim domačim.

Krščanski pogreb

Krščanski pogreb je javno bogoslužje Cerkve, zato ne more biti prepuščen zasebnim željam ali kapricam pokojnega oziroma njegovih svojcev. Opraviti ga je treba na človeka vreden način, s spoštovanjem in dostojanstvom ter v skladu z veljavnimi cerkvenimi predpisi. Cerkev določa potek pogrebne slovesnosti, ki mora biti opravljen po predpisanem obredniku. Tudi sodelovanje vernikov mora biti v skladu z duhom in namenom cerkvenega bogoslužja. To velja za izbiro pesmi, nagovore, glasbeno spremljavo in vse druge oblike sodelovanja. Pogrebna slovesnost ni priložnost za poljubne osebne nastope, temveč skupna molitev Cerkve za rajnega in izraz naše vere v vstajenje.

Tudi na pokopališču ohranjamo zbranost, spoštovanje in dostojanstvo. Izogibajmo se ravnanju, ki bi pogreb spremenilo v posvetno prireditev ali odmik od njegovega krščanskega pomena.